

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 95 30, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 27. februar 2024

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za zdravstvo
mag. Tamara Kozlovič, predsednica

ZADEVA: ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA ZDRAVSTVO

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke zahteva, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena v povezavi z 32. členom Poslovnika državnega zbora skliče nujna seja Odbora za zdravstvo z obravnavo naslednje točke:

»1. mesto Slovenije po presežni umrljivosti v Evropski uniji«

Obrazložitev

I.

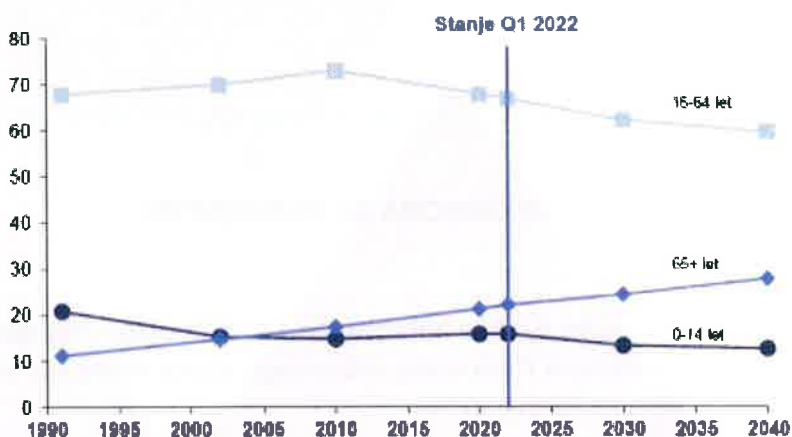
Slovenija je po starosti prebivalstva glede na povprečno starost prebivalstva ena izmed najstarejših držav na svetu. Nedavni podatki, objavljeni na družbenem omrežju X, uporabnika »World of Statistics« razkrivajo, da se Slovenija sooča s pravo demografsko katastrofo, saj se na lestvici s povprečno starostjo uvršča v sam vrh. Japonska na lestvici prednjači s povprečno starostjo 48,6 let, sledita ji Nemčija s povprečno starostjo 47,8 let in Italija s povprečno starostjo 46,5 let, Slovenija pa se uvršča na 4. mesto s povprečno starostjo 44,9 let. Naš in evropski problem je, kot je nekoč dejal predsednik vlade ene izmed držav članic Evropske unije, da je Evropa stara in bogata, samo naš, torej slovenski problem pa je, da je Slovenija še starejša in ne ravno preveč bogata. V deseterici držav z najvišjo povprečno starostjo zasledimo še Portugalsko (44,6 let), Avstrijo (44,5 let), Španijo (43,9 let), Srbijo (43,4 let), Češko (43,3 let) in Južno Korejo (43,2 let).

Čas je, da aktualna in vse naslednje vlade demografijo postavijo visoko ali kar najvišje na lestvico prioritet. Negativna demografska slika terja široke in usklajene ukrepi na različnih področjih naše družbe, od gospodarstva, šolstva, sociale in družine, pa do zdravstva.

Zadnja vlada pod vodstvom Janeza Janše je ustanovila Urad za demografijo, ki se je primarno ukvarjal tudi s perečim problemom staranja prebivalstva. Kljub opozorilom Evropske komisije, da se mora Slovenija takoj in učinkovito soočiti s tem problemom, ga je sedanja vlada pod vodstvom dr. Roberta Goloba ukinila.

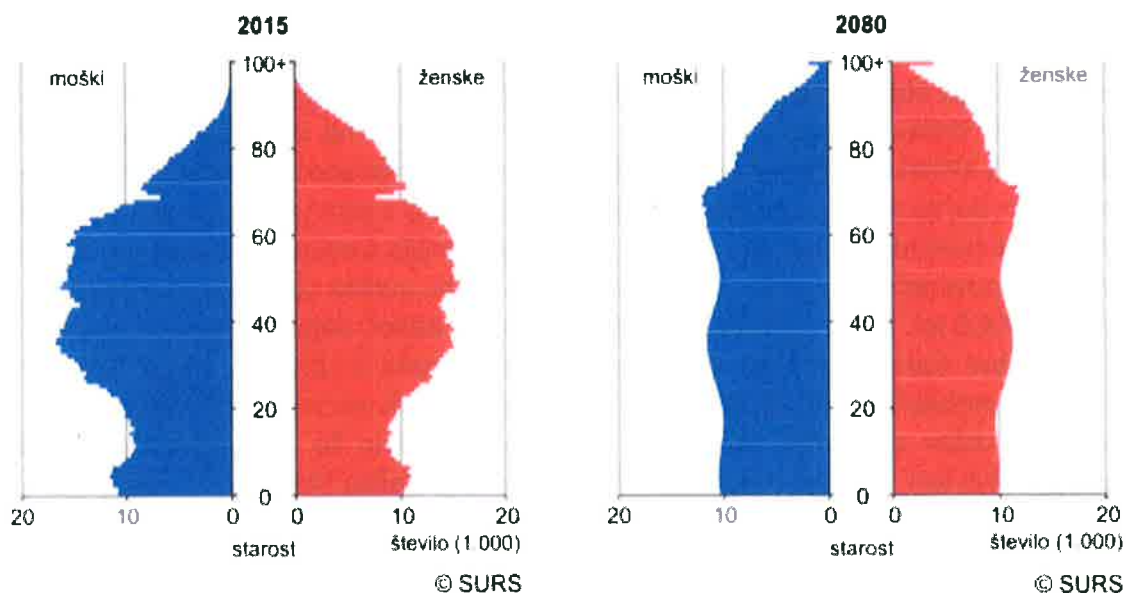
Zdravstvenemu sistemu tako pretila demografska grožnja, saj se prebivalstvo čedalje bolj stara, kar je razvidno tudi iz demografske projekcije EUROSTAT, ki nakazuje visok porast prebivalcev starosti 65+ v Sloveniji v prihodnjih letih in desetletjih.

Spremembe v demografski sliki Slovenije (podatki do 2022 in projekcije za prihodnost)

Vir: Pregled stanja na področju zdravstva v Sloveniji - januar 2023, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/NOVICE/Zdravstveni-sistem-v-Sloveniji-januar-2023-povzetek.pdf>

Grafikon 1: Prebivalci po starosti in spolu, Projekcije prebivalstva za Slovenijo 2015

Vir: <https://www.stat.si/statweb/news/index/6584>

II.

Dijaška organizacija je ob nedavnem tragičnem dogodku, ki se je zgodil v prestolnici, opozorila na vse hujše duševne stiske med mladimi ter poskuse samomora in samomore. V petih letih si je življenje vzelo za razred otrok oziroma 23 mladoletnih. Poskusov samomora je vse več, lani jih je bilo 569.

Vir: <https://www.rtvsllo.si/zdravje/v-petih-letih-si-je-zivljenje-vzelo-23-mladoletnikov-rigler-kot-druzba-lahko-storimo-vec/698225>

III.

Eurostat je statistična služba Evropske unije, odgovorna za objavo kakovostnih, vseevropskih statističnih podatkov in kazalnikov, ki omogočajo primerjavo med državami in regijami. V sodelovanju z nacionalnimi statističnimi organi razvija usklajene opredelitve, klasifikacije in metodologije za pripravo evropskih uradnih statistik, na podlagi podatkov, ki jih v skladu s harmoniziranimi standardi zberejo nacionalni statistični organi, pripravlja zbirne podatke za Evropsko unijo in območje evra, na spletišču Eurostata in prek drugih kanalov pa zagotavlja dostopnost evropskih statistik oblikovalcem politik in državljanom.

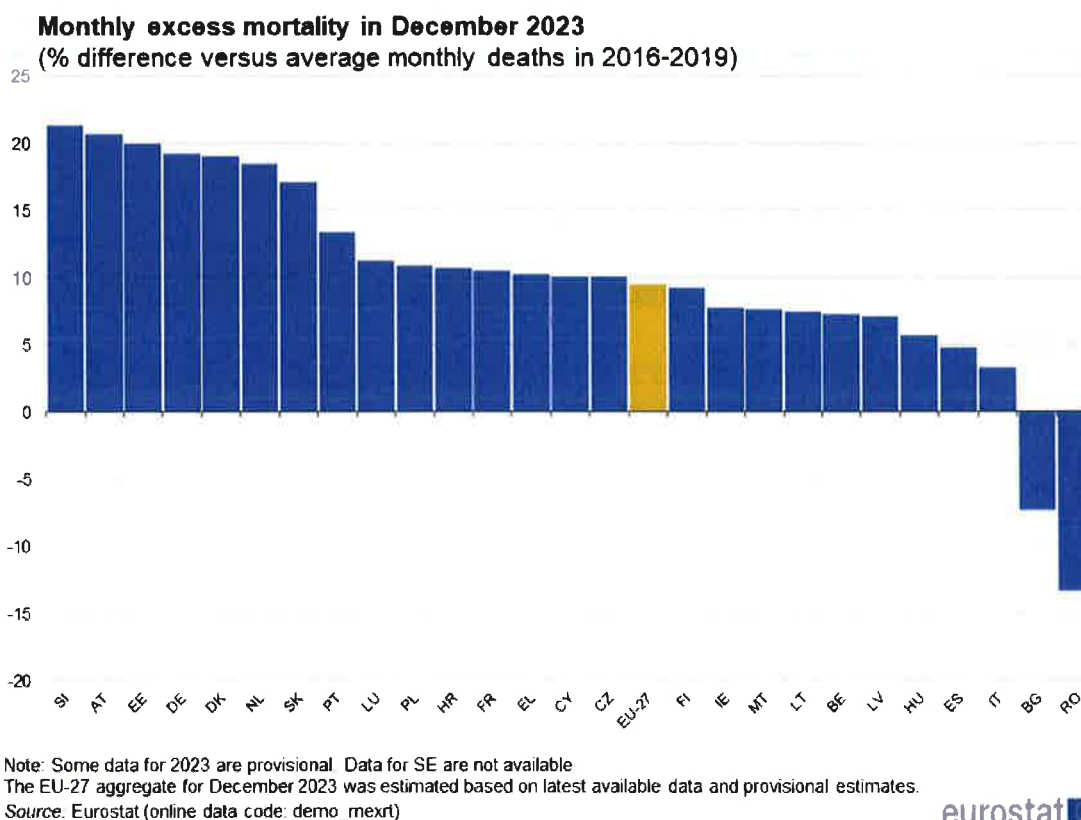
Gre torej za natančne in celovite zbirke podatkov in informacij, ki vsaki državi članici Evropske unije pa tudi širše lahko in morajo služiti kot vesplošna in stalna podlaga za analize aktualnega upravljanja države ter načrtovanje pravih in učinkovitih ukrepov za nadaljnji razvoj družbe.

V začetku pandemije COVID-19 so na Eurostatu pričeli z merjenjem presežne umrljivosti. Slednja predstavlja število smrti zaradi vseh vzrokov, izmerjenih v določenem obdobju, nad tistim številom, ki je bil definiran v izhodiščnem obdobju. V tem primeru so kot izhodišče postavili povprečno število smrti, ki so se zgodile vsak mesec v obdobju med letoma 2016 in 2019, torej obdobje, ki ga ni prizadela pandemija COVID-19. Višja kot je vrednost, večje je število dodatnih smrti v primerjavi z izhodiščem, negativni

indikator pa meni, da je bilo v posameznem mesecu manj umrlih v primerjavi z izhodiščnim obdobjem.

Maja 2023, ko je Svetovna zdravstvena organizacija razglasila konec izrednih razmer zaradi COVID-19, je presežna umrljivost v Evropski uniji znašala 3,6 % (11.831 dodatnih smrti). Kazalnik presežnih smrti je bil maja 2022 7,9 % (25.989 dodatnih smrti), maja 2021 10,7 % (33.364 dodatnih smrti) in maja 2020 3,1 % (9.742 dodatnih smrti).

Dne 15. februarja 2024 je Eurostat objavil zadnji podatek glede presežne umrljivosti v državah članicah Evropske unije, in sicer za mesec december 2023. Takrat je presežna umrljivost v Evropski uniji znašala 9,5 %, kar je več kot mesec prej, saj je bila novembra 2023 8,5 %. Ob zadnjih podatkih oziroma spodnjem grafu pa bi morali v Sloveniji nemudoma zazvoniti vsi alarmi ali se prižgati vse rdeče luči.

Vir: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Excess_mortality_-_statistics

Na zgornjem grafu vidimo, da se je decembra 2023 presežna umrljivost po državah članicah močno razlikovala. Dve državi članici nista zabeležili presežne umrljivosti, to sta Romunija (-13,3 %) in Bolgarija (-7,4 %), med preostalimi 25 državami članicami, ki pa so zabeležile presežne smrti, pa je bila Slovenija na prvem mestu in visoko nad EU povprečjem! **Najvišjo presežno umrljivost v decembru so poleg Slovenije (21,3 %) zabeležili še v Avstriji (20,7 %) in Estoniji (20,0 %), sledijo Nemčija (19,3 %), Danska (19,0 %), Nizozemska (18,5 %) in Slovaška (17,1 %).**

Enako zaskrbljujoči so sicer tudi podatki glede presežne umrljivosti v Sloveniji za celotno leto 2023, ki so prikazani na spodnjem grafu. Kar osem mesecev smo imeli presežno umrljivost nad povprečjem Evropske unije, in sicer januarja 6,9 %, nato izrazito nad povprečjem maja 8,8 %, junija 11,2 % in julija 10,8 % ter nato ponovno oktobra 8,9 %, novembra 14,3 % in decembra 21,3 %.

	Jan-2023	Feb-2023	Mar-2023	Apr-2023	May-2023	Jun-2023	Jul-2023	Aug-2023	Sep-2023	Oct-2023	Nov-2023	Dec-2023
EU	4.2	-1.0	1.3	4.3	3.6	-3.1	-2.6	4.2	4.4	4.9	8.5	9.5
Belgium	5.8	-4.6	-2.0	0.0	0.2	7.0	-3.6	0.2	4.9	4.0	4.6	7.3
Bulgaria	11.8	-7.7	8.8	6.8	-5.7	-7.7	-2.0	-4.3	-5.1	-5.9	-2.6	-7.4
Czechia	9.3	-6.1	-3.5	1.1	0.7	0.3	2.3	1.5	-1.9	1.4	7.1	10.1
Denmark	11.9	-1.8	0.9	9.4	6.7	5.2	7.9	4.4	7.6	9.9	13.3	19.0
Germany	14.9	-0.2	5.5	11.4	9.8	8.8	2.3	6.1	8.0	11.9	16.8	19.3
Estonia	10.0	-7.1	5.4	5.5	0.8	11.5	0.5	0.6	0.0	8.9	10.6	20.0
Ireland	15.4	0.8	9.2	12.2	13.3	14.0	13.7	21.4	12.7	16.0	10.8	7.8
Greece	4.8	7.7	4.7	2.9	5.3	-2.9	17.4	4.8	9.4	1.5	0.0	10.2
Spain	-1.8	5.8	6.0	2.7	1.1	2.5	3.4	9.8	7.2	4.6	4.5	4.8
France	5.5	-0.8	1.1	5.4	5.5	6.1	1.1	7.7	6.5	7.5	8.0	10.6
Croatia	-5.5	-2.3	-9.4	-2.0	2.4	-3.5	-0.7	0.2	-0.1	-2.0	2.1	10.8
Italy	-1.6	4.0	-1.5	3.2	0.0	2.1	9.1	1.7	3.4	-1.2	5.3	3.3
Cyprus	10.2	14.2	11.3	0.6	1.5	15.6	20.4	5.4	11.6	14.9	6.7	10.1
Latvia	7.8	-3.6	-13.8	-3.5	-5.8	-1.6	-12.6	-3.5	-7.6	-0.7	5.1	7.1
Lithuania	-1.5	-22.8	-6.7	-7.7	3.7	5.0	-6.6	-4.9	-1.9	-3.8	4.4	7.5
Luxembourg	15.9	-9.3	-2.4	12.3	17.5	1.9	-2.6	7.8	8.0	12.3	11.3	11.3
Hungary	9.7	-6.4	1.3	0.4	-0.4	-2.8	2.0	-2.7	-5.8	1.7	3.5	5.8
Malta	4.3	1.8	11.7	9.3	8.7	7.6	54.1	17.2	11.6	14.3	-3.1	7.7
Netherlands	13.5	4.3	12.6	10.1	7.8	14.6	6.5	9.9	13.0	15.3	18.8	18.5
Austria	14.0	0.6	9.1	13.2	10.1	8.2	7.5	8.0	8.9	10.8	19.5	20.7
Poland	5.1	-8.3	-1.1	0.6	1.9	1.3	-1.5	1.3	-1.5	1.1	7.6	10.9
Portugal	-3.1	5.9	4.8	2.1	5.8	8.9	5.4	12.9	12.2	6.5	5.0	13.4
Romania	-7.4	-10.1	-9.0	-6.0	-3.6	-9.9	5.2	-4.7	5.6	-7.7	-7.4	-13.3
Slovenia	6.9	-3.9	-1.8	2.7	8.8	11.2	10.8	5.0	2.0	8.9	14.3	21.3
Slovakia	1.8	-8.4	3.5	2.6	-0.2	4.1	2.4	2.8	1.2	4.2	8.4	17.1
Finland	9.6	2.1	-0.2	12.3	13.9	14.4	5.2	8.7	12.5	19.2	40.5	9.2
Sweden	11.1	-3.2	-3.3	0.8	1.5	3.3	-3.0	-0.9	1.9	5.4	16.5	
Iceland	29.6	10.6	5.9	-3.7	6.9	6.8	17.1	15.1	17.1	19.0	14.4	25.2
Liechtenstein	20.7	9.5	1.2	-0.2	10.0	1.8	-45.3	-2.4	-12.4	-12.2	39.7	0.7
Norway	10.2	-3.1	0.7	4.3	5.4	10.0	3.0	5.4	13.1	9.6	17.8	10.2
Switzerland	5.5	-3.2	6.4	-9.7	6.0	5.2	5.6	13.0	7.2	10.6	18.5	15.1

Vir: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Excess mortality - statistics#Recent data on excess mortality in the EU](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Excess_mortality_statistics#Recent_data_on_excess_mortality_in_the_EU)

IV.

Slovensko javno zdravstvo je na robu, praktično nam pred očmi razpada, najbolj odgovorna za to stanje predsednik vlade dr. Robert Golob in ministrica za zdravje dr. Valentina Prevolnik Rupel pa se še kar delata, kot da težav ni. Prvi raje v tujini pametuje o neprimernem trenutku za reformo Varnostnega sveta OZN, čeprav v domovini vsak teden na novo stavka določena skupina javnih uslužbencev, druga ne zamudi priložnosti, da poudari, da mandata za pogajanja z zdravniki in zobozdravniki nima.

Zdravniška stavka poteka že šesti teden. Vladajočim je z izjemnim piarovskim manevrom uspelo zdravniški ceh narediti za razrednega sovražnika, češ da se zdravniki in zobozdravniki borijo zgolj za višje plače. Ob neverjetni medijski podpori pa do državljanov, ki ob vplačevanju v zdravstveno blagajno zgolj želijo dostopno in kakovostno zdravstveno oskrbo, sploh ne pride pravo bistvo. Vzrokov in krivcev za trenutno stanje slovenskega zdravstvenega sistema je veliko, kopicili so se leta in ob tem ne reševali sproti. To vsi zaposleni v zdravstvu priznavajo. Vendar pa je pri tem od vzrokov nujno potrebno ločiti sprožilca in sprožitelja stavke.

Spomnimo. Prioriteta vlade dr. Roberta Goloba naj bi bilo zdravstvo in njegova reforma, ki naj bi zaživela s 1. januarjem 2024. Danes ugotavljamo, da se ni zgodilo nič. Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za zdravje sta zdravništvo grdo izigrala, zato ju danes upravičeno lahko imenujemo za sprožitelja stavke, dogovorjen in podpisan dogovor,

sklenjen v času, ko je ministrstvo še vodil nekdanji vidni član Gibanja Svoboda in celo podpredsednik vlade Danijel Bešič Loredan, pa za edinega pravega sprožilca. Preprosto, vlada se je zavezala k ustanovitvi ločenega plačnega stebra za zdravstvo do 30. junija 2023 in implementaciji 1. januarja 2024, a obljubljenega do danes ni izpolnila. Kako dolgo bi vsak izmed nas zgolj gledal in nemočno čakal, da tisti, ki so dali obljubo, to tudi izpolnijo? Ali ne bi vsak izmed nas na neki točki dejal, dovolj mi je?

Ob vsem dogajanju je zato pomembno izpostaviti naslednje besede predsednice Zdravniške zbornice Slovenije dr. Bojane Beović: »Skratka, treba je podpreti zdravstvo na različne načine. In to je tisto, kar imamo v mislih, ko govorimo o stavki in o tem, kakšne spremembe želimo. Na vsak način so naše razmere vedno namenjene tudi bolnikom. Kako se počuti bolnik, ki ponoči ne more priklicati sestre, ker je edina in ima delo z drugim bolnikom? Potem fizične razmere, bolnišnice z enim straniščem za 10 postelj, pa pokvarjena prha, to so razmere, v katerih težko delajo medicinske sestre, težko dela zdravnik, najtežje pa seveda to prenašajo pacienti.«

V času prejšnje vlade je bil pripravljen in sprejet Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031, zagotovljena so bila tudi znatna finančna sredstva iz programa REACT. Namesto da bi sedanja vlada nadaljevala z dobro zastavljenimi projekti, raje spreminja in zamika časovnice ter ustavlja že načrtovane projekte.

V.

Gre torej za veliko več. Predlagatelji nujne seje odbora smo v prvih treh točkah izpostavili nekaj izjemno zaskrbljujočih podatkov, ki jih v tem času beležimo v Sloveniji in ki se neposredno a še bolj posredno dotikajo slovenskega zdravstva. Očitno aktualne oblasti, predvsem predsednika vlade dr. Roberta Goloba in ministrice za zdravje dr. Valentine Prevolnik Rupel, ne predramijo številke o nedopustno dolgih čakalnih dobah, bolnikov brez osebnega zdravnika in odhodih zdravstvenega kadra ali pa vedno večje težave pri dostopnosti že do primarnega zdravstva. Morda pa ju bodo številke vse starejše slovenske družbe, ki bo zdravstvo potrebovala samo še bolj in bolj, številke o samomorih mladih zaradi duševnih stisk, ki v slovenskem javnem zdravstvu nedopustno dolgo čakajo na pomoč, in številke o presežnih smrtih, ki so lahko tudi posledica kaosa v javnem zdravstvenem sistemu.

Slovensko javno zdravstvo razpada, negativne posledice pa nosijo pacienti in zaposleni v zdravstvu. Kdaj ga bosta predsednik vlade in ministrica za zdravje, prva odgovorna vendarle aktivno začela reševati?

Odboru za zdravstvo predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednja sklepa:

1. Odbor za zdravstvo poziva Ministrstvo za zdravje, da predloži analizo vzrokov za visoko število presežnih smrti v Sloveniji v letu 2023.

2. Odbor za zdravstvo poziva Ministrstvo za zdravje, da v roku treh mesecev predloži ukrepe, s katerimi bo v prihodnje preprečilo visok odstotek presežne umrljivosti v Sloveniji.

V imenu predlagatelja bo zahtevo za sklic nujne seje Odbora za zdravstvo predstavila poslanka **Alenka Jeraj**.

Predlagatelji nujne seje Odbora za zdravstvo predlagamo, da na sejo odbora povabite:

- predsednika vlade dr. Roberta Goloba,
- ministrico za zdravje dr. Valentino Prevolnik Rupel,
- predstavnike Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Jelka Godec
vodja poslanske skupine SDS

